

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 december Tanulmány

Domány András: Ilyen több nem lesz – A 2010-ben választott országgyűlés almanachjáról

No, ilyen több nem lesz. Ez volt az első gondolatom, amikor kézbe vettem a 2010-ben választott országgyűlés 900 oldalas almanachját. Nem lesz, mert a létszám 386-ról 199-re csökken, az egyfordulósra változó rendszer miatt kevesebb táblázatra lesz szükség, és 2014 után törölhető az országgyűlési képviselők önkormányzati tisztségeiről szóló rész is, mert polgármesterek és helyi vagy megyei képviselők nem kerülhetnek majd be a parlamentbe. Most azonban itt van ez a hatalmas kötet, amelynek immár hatodik változatát van módom ismertetni. Ugyanis – ezt az új olvasóknak mondom – a Jelenkutató Alapítvány csapata *Marelyn Kiss József* történész vezetésével 1990 után felújított egy évtizedekig szünetelt hagyományt, és elkészítette a képviselők részletes életrajzait, illetve a parlamentre vonatkozó rengeteg adatot tartalmazó országgyűlési almanachokat. Mivel pedig ezt kivételesen *Szabad Györgytől Gál Zoltánon, Áder Jánoson és Szili Katalinon át Kövér Lászlóig* minden házelnök támogatta elvileg és anyagilag, minden ciklusban meg is jelent.

Ezúttal is fel kell hívni a figyelmet egy szerkesztési alapelvre: az életrajzokba az kerül bele, amit a képviselő jóváhagy. Ennek előnye, hogy nincs viszály, nem veszélyeztetik konfliktusok a későbbi kiadványokat. Vagy legalábbis ritka a viszály és nem tart soká, mert ha egy képviselő – volt erre példa! – kifogásol valamit, a szerkesztők rögtön megmutatják neki az általa kitöltött kérdőívet vagy aláírt kéziratot az utóbb kifogásolt adattal vagy szövegrésszel. A módszer hátránya természetesen az, hogy így az életrajzok időnként szépítenek, célzatosan hiányosak, sőt valótlanok is lehetnek bennük. Ezeket kell feltárnia a recenzensnek, aminek húsz éve igyekszem is megfelelni.

* * *

A 2010-ben választott országgyűlés képviselőinek csaknem pontosan a fele új. Ez nagyobb cserélődés, mint az előző két alkalommal, de kisebb, mint az első három szabad választáson. A tényleges változás azonban jelentősebb. Mert miközben a Fidesz és a KDNP létszáma megnőtt, az új törvényhozók társadalmi és egyéni jellemzőikben nem nagyon különböznek a korábbiaknál, az MSZP-ben pedig a drasztikus vereség nyomán sokkal kevesebben vannak, de alig van köztük új, a parlamentből kiesett az 1990-es első szabad választás két legnagyobb pártja, sok neves politikussal, akik közül többen húsz évet töltöttek az Országházban. Nincs ott a nevet is váltott MDF, amely egyszer négy évig a miniszterelnököt adta, másodszor pedig a

Fidesz vezette koalíciós kormányban vett részt. És eltűnt az SZDSZ, amely három szocialista kormányfő mellett tíz évig, két és fél cikluson át működött kisebbik koalíciós pártként. Halvány nyomokat csak az a néhány képviselő jelzi, aki valaha régen e pártokból indult el oda, ahol most van. Ugyanakkor megjelent két új erő, az 1998 és 2002 között az országgyűlésben jelen volt MIÉP-pel párhuzamba állítható, de tőle sok mindenben eltérő Jobbik, és a minden korábbi parlamenti párttól különböző LMP. Ezért aránytalanul többen írok majd ezekről, mint a „régii” pártokról.

A fentiek magyarázzák, hogy ma már mindössze heten vannak, akik 1990 óta egyfolytában ott ülnek a Házban. Közülük öt ősfideszes: *Orbán Viktor*, *Kövér László*, *Németh Zsolt*, *Kósa Lajos* és *Varga Mihály*, bár nála 1994-ben volt egy pár hónapos megszakítás. Az első szabad választás óta képviselő továbbá *Salamon László* – eredetileg MDF, aztán Fidesz, most pedig KDNP, de igazából nem az ő nézetei változtak, hanem körülötte a pártok –, és a szocialisták egykori választmányi elnöke, *Vitányi Iván* (87 évével a 91 éves *Horváth János* [Fidesz] után a második legidősebb képviselő), aki követte *Gyurcsány Ferencet* a Demokratikus Koalícióba, és a függetlenek között ül, mert a többség egy menet közbeni gyors törvényváltoztatással megakadályozta, hogy frakciót alakítsanak. 1994 óta 20, 1998 óta pedig 54 képviselő mandátuma folyamatos. Az utóbbiak közül 32-en négyszer nyertek ugyanabban az egyéni választókerületben: 27 fideszes (némelyikük kezdetben még az MDF vagy a Kisgazdapárt színeiben), négy kereszténydemokrata és a szocialisták mindössze két egyéni győztesének egyike, *Szanyi Tibor*.

Ez az országgyűlés összességében egy kicsivel fiatalabb, mint az előző, és többen vannak a 30 év alattiak. A képviselők száma 35 (9 százalék). Volt már ennél több is, kevesebb is, és a több is kevés volt. Nem újdonság, hogy több mint 90 százalék a diplomások aránya, sőt jó néhányan több végzettséget is fel tudnak mutatni, hosszú listájuk van az okleveleikről. Sokan jártak külföldi egyetemekre. Évek óta nem tudok szabadulni a gondolattól: nem érzem a parlament működésében azt a rendkívül magas szellemi színvonalat, amelynek következnie kellene ebből a rengeteg diplomából. Legtöbben bölcsész- és természettudományos szakokon végeztek, őket követik a jogászok, majd erősen lemaradva a közgazdászok és a mérnökök. Az egyetlen, akinek szakmunkás-bizonyítványa sincs, csak nyolc általánosa, az 1956 után halálra ítélt, most 75 éves *Wittner Mária* (Fidesz), sokak szemében a forradalom legendás alakja, aki 2008-ban úgy nyilatkozott, hogy nem csinálja tovább, mert szókimondása miatt nem neki való a képviselőség. De aztán mégis elfogadta az országos lista negyedik helyét, és bár a magát egyéni kerületekben agyonnyerő párt csak három mandátumot kaphatott az országos listáról, ezek egyike az övé lett, hiszen az első helyen szerepelt pártelnök megyei listáról jutott be. Megjegyzem, 2014-től más lesz a helyzet, mert az egyéni kerületek győztesei után is számolnak majd listás mandátumot érő töredékszavazatokat.

Most még nincs összeférhetetlenség a parlamenti és az önkormányzati mandátum között. 240 képviselő, a létszám 62 százaléka szerzett 2006-ban vagy 2010-ben valamilyen önkormányzati megbízatást. Ezen belül a polgármesterek és alpolgármesterek, megyegyűlési elnökök és helyettesek száma az előző ciklusbeli 151-ről 194-re nőtt, tehát minden második képviselő települési vagy megyei vezető is. Közülük 91-en polgármesterek. Jó néhányan 1994 vagy 1998 óta egyfolytában vezetik a települést, sőt a parlamenti újoncok között van olyan, akit hatszor választottak meg 1990 óta: *Hoffman Pál* (KDNP) tőköli polgármester. Ugyanakkor néhány régi, tapasztalt városi vezető távozott posztjáról, mert más beosztásba került: a Karcag élén húsz évig álló *Fazekas Sándorból* miniszter, az ugyanennyi ideig Pápát irányító *Kovács Zoltánból* megyei kormányhivatali főnök, a 2002 óta hódmezővásárhelyi polgármester *Lázár Jánosból* a Miniszterelnökséget vezető államtitkár lett. A fenti számok alapján nagy hősiesség kellett ahhoz, hogy a többség megszavazza a kétféle szerep összeférhetetlenségét. A többségnek 2014-ben

lehetősége sem lesz a mindössze 199 parlamenti hely valamelyikére pályázni, néhány fajsúlyosabb politikus – mint *Kósa Lajos* vagy *Rogán Antal* – pedig szenvedhet majd, hogy eldöntse, melyik vonalon próbálja meg folytatni pályafutását. Másfelől sokaknak jelenthet menekülő útvonalat a létrejövő 198 járási hivatal. (Ebben a számban a fővárosi kerületek is benne vannak.)

* * *

Említettem már: az új országgyűlés egyik legszembetűnőbb jelensége a magát nemzeti radikálisnak nevező szélsőjobboldal erőteljes jelenléte. Valamennyien listáról jutottak be, egyéni választókerületben sehol nem nyertek. Bár az egyetlen, függetlenként bejutott egyéni képviselőt, az egykor az SZDSZ-ből indult, majd fideszes, de onnan szélsőséges kijelentései közül kitett *Molnár Oszkár* edelényi polgármestert nyugodtan a magukénak tekinthetik, mert nem győzött volna, ha a Jobbik vissza nem lépteti saját jelöltjét az ő javára.

A Jobbik frakciója 45 fős. 47-en indultak, ebből kettőt kizártak – ők (*Pősze Lajos* és *Endrészik Zsolt*) azóta függetlenek –, a hivatalos személy elleni erőszak miatt jogerősen elítélt *Samu Tamás Gergő* pedig a mandátumtól megfosztást megelőzve lemondott, de az ő helyére belépett a listáról *Jámbor Nándor*. Én itt mindenkit figyelembe veszek, aki megfordult a frakcióban.

Amikor ezt az ismertetést elkezdtem írni, az izgatott legjobban, hogy kik ezek az emberek. Kiből lesz szélsőjobboldali aktivista a 21. századi Magyarországon? És arra jutottam, hogy nem jutok semmire. Nincs általános jellemző. Sokfélék, és sokfelől, az ország minden részéből jöttek. Ez a legnyugtalanítóbb, hogy az életrajzok szerint szinte mindenkiből lehetne jobbikos. Bár feltűnően sokan nem részletezik a családjuk történetét, többen még a szüleikről sem szólnak semmit, az azért látszik, hogy nem jellemző a több nemzedék óta értelmiségi család. Inkább vagy a szülők, vagy maguk a képviselők első generációs értelmiségiek. Továbbá ebben a frakcióban vannak aránylag a legtöbben, akiknek nincs diplomájuk: tizenketten. *Pörzse Sándor*, aki szakmai életrajzát 30 éves korában kezdi – akkor lett rádiós-tévés újságíró, a korábbi munkájáról nincs szó – „*a Magyar Kereskedelmi Kamara szervezésében külkereskedelmi reklám és propaganda szakon felsőfokú reklámszakemberi végzettséget szerzett*”. A „felsőfokú” szó azt sugallja, hogy ez egyetemnek vagy főiskolának felel meg, nekem azonban efelől kételyeim vannak. Jellemző a fiatalságuk: 29-en 40 év alattiak. Az LMP után ez a második legalacsonyabb átlagéletkorú képviselőcsoport, míg a szellemi előd MIÉP-é a kisgazdákhöz és a kereszténydemokratákhoz hasonlóan a legöregebbek közé tartozott 1998 és 2002 között, amikor parlamenti párt volt.

A diplomások, akik közül többen két-három szakot is elvégeztek, jogászok, mérnökök, közgazdászok vagy szociológusok, politológusok, történelemtanárok. Általános és középiskolákban tanítottak azzal a történelemszemlélettel és világlátással, amelyet politikusként vallanak. Ez önmagában riasztó, de azon is elgondolkoztam, hogy hogyan szerezték a végzettségüket. Ilyen kiválóan álcázták magukat? Mert azt nem hiszem, hogy akár az ELTE-n, akár más egyetemen vagy főiskolán diplomát lehet kapni a magyar nyelv finnugor jellegének tagadásával, a rovásírással, a török-kazah-ujgur származás legendájával, Trianon egyoldalú hátba döféssel magyarázatával, Horthy kritikátlan dicsőítésével, Szálasiéról nem is beszélve. Legalábbis őszintén remélem, hogy nem lehet így diplomát kapni. Ezek az emberek tehát bizonyára felmondták a vizsgán, amit kellett, bár nem azt gondolták. De aztán amikor ők álltak a

katedrára, már nyilván azt mondták, amit gondoltak. Például *Vona Gábor* pártelnök – bár ő csak rövid ideig tanított –, a német szakos *Ferenczi Gábor* vagy a jogi után történészdiplomát szerzett *Gyüre Csaba*, aki állampolgári ismereteket is oktatott egy középiskolában. (Ő egyébként Szatmárnémetiben és Beregszászban is tart „fogadóórát”. Érdekes lenne, ha a román és a szlovák parlament képviselői is megtennék ezt Gyulán vagy Tótkomlóson – valószínűleg a Jobbik háborodna fel leginkább.) A történész–politológus végzettségű 31 éves *Szávay István* most is nevelőtanár az ELTE egyik kollégiumában. És ha már diploma: a legfiatalabb képviselő, a még ma is csak 25 éves *Duró Dóra* (a szintén honatyja *Novák Előd* felesége) 2010-ben a saját pártja választási sikeréről írt szakdolgozatra kapott politológusi oklevelet az ELTE-n. Bízék benne, hogy a mű valóban értékes és valamennyire objektív elemzést tartalmazott, de kétségeket kelt bennem az életrajznak az a mondata, amely az őt érdeklő „*nemzeti radikális eszmekör*”-ben egy lélegzettel felsorolja Németh Lászlót, a kuruc.info-t és a Magyar Gárdát. A nagy írónak sok mindent a szemére lehet vetni 1945 előtti írásaiból, de én biztosan nem engedném át egy vizsgán azt, aki ilyen társaságba keveri bele.

És nem csak tanárokról vagy politológusokról van szó. *Vágó Sebestyén* például szociálpedagógusi diplomával volt családgondozó, pártfogó felügyelő, szellemi fogyatékos gyerekek nevelője. Hogyan végezhette ezt a munkát, amelynek során nyilván sok cigány családdal találkozott? Hozzáteszem: nem tudom pontosan, hogy *Vágó Sebestyén* személy szerint mit gondol a cigányságról. De az biztos, hogy egy olyan frakcióban ül, amelynek sok tagja rasszista, a cigányok kirekesztését szorgalmazza – ha nem még rosszabbat –, kollektíven bűnözőknek minősíti őket. Ha emiatt rosszul érezné magát köztük, talán nem ülne ott. Vagy vegyük a tisztaeszlezi *Solymosi Eszter* zsidók áldozatának tartó – bővebben lásd később – *Baráth Zsoltot*, aki ugyancsak szociálpedagógusként és intézeti nevelőként a gyermeki jogokkal foglalkozott, és pályázat útján a PHARE (a közép-európai EU-tagjelölt országokat a kilencvenes években segítő program) Demokrácia-projektvezetője lett. Hogyan fér ez össze?

Érdekes, hogy kilenc Jobbik-képviselő jelzi: részben német (szász, sváb, osztrák, bajor) származású. Más nemzetiség csak *Zakó Lászlónál* fordul elő, az ő családjának német és horvát ága egyaránt van. Vallási kötődésüket húszan említik. Közülük tízen katolikusok – a cisztereknél érettségizettet is ide sorolva –, *Vona Gábor* az egyetemen a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének egyik szervezője volt. Öten evangélikusok, *Balczó Zoltán* édesapja lelkész volt. Öten pedig reformátusok, közülük *Korondi Miklós* presbiter Cegléden és tagja a Keresztény Vasutasok Egyesületének, amelynek létezéséről ezáltal értesültem. (Honlapja szerint abban kíván segíteni tagjainak, hogy „*Istennek tetsző, gyümölcsöző élete*” éljenek.) A protestánsok túlréprezentáltak az országos átlaghoz képest. A gárdás *Endrészik Zsolt* azt állítja, hogy a „*keresztény értékrend*” vezet, *Bana Tibort* a „*keresztény-nemzeti*” eszmék lelkesítik. A nagy felekezetek nem sietnek tisztázni, hogy a szélsőjobboldal gondolkodása mennyire felel meg tanításaiknak, a katolikusoknál például a II. vatikáni zsinat határozatainak. Ráadásul minden egyházban akadnak papok, akik nyíltan támogatják őket, így a jobbikosok úgy tehetnek, mintha valóban valamilyen hiteles kereszténységet képviselnének.

Apáti István jogász, Kocsord volt jegyzője azzal magyarázza politikai szerepvállalását, hogy ott, Mátészalka közelében rádöbbsent a vidéki emberek kilátástalan helyzetére. Számos más képviselő azt írja, hogy 2006-ig nem érdekelte a politika, csak az őszi beszéd és az azt követő események hatására mozdult meg. Ha így nézzük, a Jobbik megerősödéséért felelős lehet – na nem a beszédet elmondó Gyurcsány, bár jobb lett volna, ha nem csak ott és nem úgy mondja el, hanem aki (állítólag az MSZP-n belülről) azt kiszivárogtatta. Amelyikük viszont már 2006 előtt is politizált, azok zöme – nem meglepő módon – a MIÉP-ből indult. Ilyen a Jobbik-képviselők 40 százaléka. *Balczó Zoltán*, a 79 éves frakció-korelnök *Rozgonyi Ernő* és *Zakó László* az 1998–2002-es ciklusban országgyűlési képviselője volt a Csurka István vezette

pártnak. (Zakót 1998-ban a kisgazdapárt jelöltjeként választották meg, de 2001-ben átlépett a MIÉP-be.) *Hegedűs Lorántné*nek a férje, az ismert református lelkész ült a MIÉP-frakcióban, míg ő 1997 és 2006 között a Fővárosi Közgyűlésben képviselte ugyanezt a pártot. *Novák Előd* 1999–2002-ben, *Bana Tibor* pedig 2005–2006-ban a MIÉP ifjúsági tagozatának országos elnöke volt. De valamennyien előbb-utóbb összetűztek Csurkával, illetve nyilván reményteljesebbnek látták a pártként 2003-ban indult Jobbikot. Korábbi Fidesz-tagságot csak *Bödecs Barna* „vall be”, illetve *Varga Géza* fordult meg a Kisgazdapárt és a Lányi András-féle Élőlánc között a Fideszben, hogy aztán végül a Jobbiknál kössön ki. *Vona Gábor* 2002-ben *Orbán Viktor* személyes hívására lépett be a Szövetség a Nemzetért Polgári Körbe, amelyet egy év múlva otthagytott.

Az MDF-ben politizált korábban *Gyenes Géza* és *Murányi Levente*. *Kulcsár Gergelyt* 2006-ban a Jobbik és a KDNP közös önkormányzati képviselőjelöltként indította Debrecenben. *Sneider Tamás* a kilencvenes évek közepén a kisgazdák Független Ifjúság nevű, időnként Torgyánnak is kellemetlenséget okozó szervezetének volt Heves megyei elnöke, később átlépett a MIÉP-be. De van ennél cifrább történet is. *Hegedűs Tamás* a Hit Gyülekezetének tagjaként az SZDSZ pécsi ügyvivője és az 1994-es választások előtt kampányfőnöke volt. Ezután kilépett mind az egyházból, mind a pártból, és az MDF liberális(abb) szárnyából alakult Magyar Demokrata Néppárt egyik helyi alapítója volt. E párt jelöltjeként vallott kudarcot az 1998-as választásokon. Ekkor „liberális nézeteivel szakítva” elkezdett másfelé orientálódni, és végül a Jobbikba jutott el. Édesapja, *Hegedűs Mihály* orvos egyébként 1998 és 2002 között kisgazdapárti képviselő volt. Az idősebbek közé tartozó, 1955-ben született *Korondi Miklós*, aki egész életét vasúti tisztviselőként töltötte, 1982 és 1987 között az MSZMP tagja volt, majd elég hirtelen – de nem egyedülálló – váltással került a MIÉP-be. Mint írja, *Für Lajos*, *Lezsák Sándor* és *Csurka István* nézetei voltak rá nagy hatással. Rajta kívül a jobbikosok közül a 70 felé közeledő *Nyikos László* pénzügyi szakember, az Állami Számvevőszék 1989 és 2001 közötti alelnöke járta meg az egykori állampártot, ő a hetvenes évek elejétől végig, 1989-ig tag volt. Egy rendőrtiszt helyettesből lett segédmunkás, majd bányász fiaként végezte el a Közgazt, dolgozott a Pénzügyminisztériumban, igazgatóhelyettes volt a párt retrográd figurái közé tartozó *Gáspár Sándor* által felügyelt Szakszervezetek Elméleti Kutatóintézetében, majd gazdaságpolitikai osztályvezető a rendszerváltozás előtti Szakszervezetek Országos Tanácsánál, de már Nagy Sándor főtitkársága idején, 1988–1989-ben.

Kalandos a már említett, 66 éves *Varga Géza* története. Azt állítja, hogy 1956-ban, tízéves gyerekként szervezkedett a kötelező orosz tanítás ellen, majd 1957 elején „külföldre menekült, de a honvágy három nap múlva visszahozta”. Aztán 1963-ban, miután szerszámkészítő szakmunkás lett, „újból elhagyta az országot, de két Bécsben eltöltött hét után másodszor is visszatért”. 1957 elején még akármi megtörténhetett, főleg egy kisgyerekekkel, de a második esetet nem értem: ha útlevéllal ment 17 évesen két hétre, akkor egyszerűen kirándult Bécsbe. Ez 1963-ban még nem volt mindennapos, de talán előfordulhatott. Ha illegálisan ment volna, annak a visszaérkezés után következménye lett volna, de arról nem ír. Vagy talán oda-vissza észrevétlenül hatolt át a vasfüggönyön? Ráadásul ezután – ő fogalmaz így – egy hadiüzemben dolgozott! Oda pedig csak állambiztonsági ellenőrzés után lehetett bekerülni. Miután leérettségizett, 1970-ben tényleg disszidált, és Svédországban már közel állt az ökológiai-mezőgazdasági diploma megszerzéséhez, de ki akarta csempészni valamelyik itthoni családtagját, és ennek során Lengyelországban elfogták. A lengyelek kiadták Magyarországnak, itt pedig másfél évre lecsukták, majd rendőri felügyelet alá helyezték. Néhány év múlva viszont a Sasad Tsz háztáji csoportvezetője lett, és „állandóan képezte magát”. Vajon mit végzett el ennek keretében? Hát az MSZMP KB Politikai Főiskoláját! Igaz, később angliai és japán kurzusokon tanult, agrármenedzseri diplomát szerzett, és maga is

gazdálkodott egy biozöldség-kertészetben és egy tehenészeti telepen. Ezzel párhuzamosan fordult meg a már említett számos pártban. 1988 óta „*egy fenntartható település (ökofalu) modelljét*” igyekszik megvalósítani Galgahévíz határában a maga alapította szövetkezet és alapítvány segítségével, de ennek helyzetéről az almanachban leírnál kevésbé idilli sajtóbeszámolót is lehetett olvasni.

A 73 éves *Murányi Levente* 1956-ban a Corvin közben harcoló „pesti srác” volt, majd a MÚK (Márciusban Újra Kezdjük) szervezéséért elfogták, és két évet töltött börtönben. Utána azért leérettségizett, több szakmunkásvizsgát is letett, majd 1969-ben villamos üzemmérnök lett. Emiatt szinte mentegetőzik, egy zárójeles megjegyzésben odairja, hogy több sikertelen próbálkozás után „*máig ismeretlen döntés alapján*” vették fel az akkor felsőfokú technikumnak nevezett iskolába. Ezután több mint tíz évig állami vállalatoknál volt középvezető, majd 1981-től maszek autószerelő, ami, ha emlékeim nem csalnak, elég jól jövedelmező létforma volt. Mindez nem törölte el benne a keserű emlékeket. 1990-ben a volt politikai foglyok által alakított POFOSZ-ban kezdett tevékenykedni, és most, képviselőként is hevesen szidja a kommunistákat. 2012 őszén a Biszku Béla lakása előtti tüntetésen ő beszélt arról, hogy agyon kellene löni őket.

Gyenes Géza húsz évig volt körzeti orvos dél-zalai aprófalvakban, közben 1990-től 1994-ig az MDF Zala megyei elnöke, majd 1996-ban – történetesen szocialista vezetésű kormány idején – az Országos Háziorvosi Intézet igazgatóhelyettesi székébe került. 1998-tól 2006-ig a Magyar Orvosi Kamara főtitkára. Formálisan csak ezután lett a Jobbik tagja, de sejteni már korábban is lehetett, hová tartozik. Nem hallottam, hogy az orvosok nem szélsőjobbaldali többsége tiltakozott volna, akkor sem, amikor a kamarai tagság kötelező volt.

A pártokon kívül sok Jobbik-képviselő kezdte pályafutását különböző – tisztesség ne essék szólván – civil szervezetekben. Például a Magyar Gárdában, amelynek *Staudt Gábor* az egyik alapítója volt, az exrendőr *Volner János* (a „*vállaltan rendpárti*” pártprogram egyik kidolgozója) a szóvivője, *Egyed Zsolt* pedig B.-A.-Z. megye kapitánya a felosztásig. *Kiss Sándor* encsencsi patikus (ez egy Nyírbátor közelében fekvő falu) a Nemzeti Őrsereg egyik alapítója volt, *Szilágyi György* a Ferencvárosi Szurkolók Szövetségéé, *Zagyva György Gyula* 2006-tól 2010-ig a téves nevű Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom elnöke. (Ugyanis nem létezett 64 vármegye, a kiegyezés után 63 magyar és nyolc horvát vármegye volt, továbbá a Magyarországhoz tartozó, de különleges jogállású, vármegyének nem számító Fiume.) *Balla Gergő* a Bors Vezér Népe című lapot szerkesztette, *Z. Kárpát Dániel* pedig a Kárpátiát. Ő hat könyvet is írt, az egyiknek a címe: *A demokrácia halála*. *Gaudi-Nagy Tamás* ügyvéd működött a Csodaszarvas Egyesületben és a Magyarok Világszövetségében, majd 2006-ban a magát Civil Jogász Bizottságnak nevező, a rendőri túlkapásokat vizsgáló szervezetben vált ismertté. Ő az, aki a költségvetés kapcsán kifogásolta a párizsi békeszerződésből fakadó zsidó kárpótlási kötelezettséget, mondván: „*Én nem tudok arról, hogy zsidó honfitársainkkal háborúban álltunk volna a második világháborúban.*” Szerinte a német megszállás alatt törtétekért a magyar állam nem felelős. Akkor se – folytatom a gondolatát én –, ha minden a magyar kormány (amúgy valóban bábkormány) rendeletei alapján és a teljes magyar államgépezet közreműködésével történt. Figyelemre méltó különben, hogy ha több százezer zsidónak minősített magyar ember elpusztításáról vagy annak kísérletéről van szó, akkor mindenről a megszállók tehetnek, ha viszont a fegyverrel ellenálló Ságvári Endrét kell terroristának minősíteni, akkor a Sztójay-kormány legitim és alkotmányos volt.

Kissé meglepő, hogy a párt retorikája ellenére nem minden jobbikostól idegen a nemzetközi tőke. *Bödecs Barna* például saját könyvvezetői vállalkozása előtt az Ernst&Youngnál volt csoportvezető, és dolgozott egy bécsi cégnél is. A magát „*szabadelvű nemzeti konzervatív*”-

nak nevező politikus életrajza alapján akár az LMP-ben is lehetne, hiszen megfordult a Magyarországi Zöld Pártban (igaz, ez az a zöld formáció, amely inkább barnászöldnek volt nevezhető), a győri Reflex Környezetvédő Egyesületben kezdte a közéleti munkát, és máig tanácsadó a HuMuSz Hulladék Munkaszövetségben, amelynek az LMP-s *Szilágyi László* előtt ő volt az elnöke. Itt csak a dátumok nem stimmelnek, mert ő állítólag 1995-től 2004-ig vezette a szervezetet, míg Szilágyi Lászlónál az áll, hogy 2002-től volt elnök egészen 2009-ig.

Ugyancsak az Ernst&Youngnál dolgozott *Gyöngyösi Márton*, előtte pedig a másik nagy nemzetközi könyvwizsgáló, a KPMG dublini irodájában, miután az egyetemet az ír fővárosban végezte. Korábban is több országban járt iskolába, mert szülei az előző rendszer – politikailag nyilván megbízható – külkereskedői voltak. Felesége ma is egy multicég alkalmazottja. Ugyanakkor ő az, aki a külügyi bizottság alelnökeként erőlteti ázsiai identitásunkat, az arab- és perzsabarátságot. Az iráni Forradalmi Gárdával és Ahmadinedzsád elnök megfigyelőivel akarta őriztetni a magyar választások tisztaságát, emellett Törökországot, Azerbajdzsánt, Kazahsztánt és Kínát látja legfőbb szövetségeseinknek. Ennek jegyében a tibeti lázongásokat a CIA művének tartja, és – ami már kevésbé vág egybe az Orbán-kormány külpolitikájával, mint az előbbiek – az Orbán által 2012 őszén látványosan, de eredménytelenül támogatott Szaakasvili 2003-as grúziai rózsás forradalmát is. Ő ugyanis Putyin-hívő. Emellett antiszemita kijelentéseket is tett, amelyek miatt egyrészt feljelentették, másrészt a Külügyminisztérium és *Balla Mihály*, a külügyi bizottság fideszes elnöke elhatárolódott tőle. A Jobbikon és a szélsőjobb sajtón belül is támadják, mondván: nem tudni, honnan került elő hirtelen, de rögtön Vona pártelnök bizalmasa lett.

A 26 éves *Samu Tamás Gergő*, politológia szakos pécsi egyetemista egy év után kénytelen volt lemondani mandátumáról, amelyet amúgy is elvesztett volna, mert a bíróság jogerősen elítélte, amiért egy 2008-as tüntetésen nekiment a rendőröknek. Pártja szellemesen pimasz megoldást választott: kicserélte a Békés megyei közgyűlési tag *Jámbor Nándorral*, mert – ez Samu életrajzában szerepel így – „*az a tisztség nem összeférhetetlen azzal, hogy elítélték*”. Mellesleg épp most október elején született egy törvény, amely az önkormányzati képviselőkre is kiterjesztette azt a szabályt, hogy aki súlyos összeütközésbe került a törvénnyel, az nem maradhat tisztségében. Ez, azt hiszem, igazságos, hiszen a helyi vagy megyei képviselő-testületek is egyebek közt jogszabályokat alkotnak, de ez csak a törvény hatályba lépése után elítéltekre vonatkozik. Így a heves természetű ifjú a békéscsabai megyegyűlésben a pénzügyi, gazdasági és stratégiai fejlesztési bizottság alelnöke, valamint a közbeszerzési bizottság tagja marad.

A Jobbik képviselői igen aktívak, nagyon sokszor szólnak hozzá a vitákhoz. Különösen kinézték maguknak a napirend utáni felszólalás műfaját, és ezekben – gyakran éjszaka vagy hajnalban, szinte üres terem előtt – hangzanak el a legdurvább dolgok. Ezeknek csaknem mindegyikéből keletkezhetne botrány, de többnyire észrevétlenül maradnak, kivéve ha valaki utóbb visszahallgatja vagy a jegyzőkönyvben elolvassa őket. Ilyen keretben, bár éppenséggel nem éjjel, hanem este 6-kor idézte fel egyetértőleg a tisztaeszlári vérvádat *Baráth Zsolt* 2012. április 3-án: „*A bíró biztos volt abban, hogy a vádlottak ölték meg Solymosi Esztert, de külső nyomásra kénytelen volt kihirdetni a felmentő ítéletet. Minek lehetett ekkora hatása a független magyar bíróra? Amennyiben nem így cselekszik, a rente-converziót, vagyis a kölcsönkamat visszafizetési feltételeinek hosszabb lejáratúvá változtatását, csökkentését nem hajtották volna végre a világ és hazánk gazdaságát már akkor is kézben tartó körök. Ez Magyarország csődjét, a forint elértéktelenedését jelentette volna.*” Bizonyára „*az értékvesztett ifjúság nemzettudatának felélesztését*” kívánta ezzel szolgálni, amit célként megjelölt az életrajzában. Ez ugyan már nem az almanachba tartozik, de érdemes itt idézni az 1942-es születésű holokauszt-túlélő Fidesz-képviselőt, a zsidó származásáról több

nyilatkozatban szóló *Fónagy János* államtitkárt, aki a kormányoldal szokásától eltérően keményen és őszinte felháborodással reagált, bár érezhetően bizonytalan volt, hogy ezt teheti-e a kormány nevében, vagy csak magánemberként: *„Nem tudom, hogy a kormány nevében vagy a saját nevemben, de úgy gondolom, hogy ezzel az elmúlt tíz perccel a Jobbik oda sorolta magát, ahova sokan gondolják. A tiszzaeszlári vérvádnak a felemlítése évszázados sebeket tép fel. Önnek személy szerint, aki ezt elmondta, és önöknek, akik ezt megtapsolták, számolni kell a magyar társadalom és a világ ítéletével. És kérem, ne csodálkozzanak, ha az ország és a világ úgy ítél magukról, ahogy a tiszzaeszlári vérvádról több mint száz évvel ezelőtt a magyar társadalom józanabbik fele és a magyar bíróság akkor döntött!”*

Az aktivitás másik jellemző mutatója a benyújtott önálló képviselői indítványok száma. Ezeket ugyan általában már a bizottságban lesöpri az asztalról, ha ellenzékiektől jönnek, és a plénum is elutasítja megtárgyalásukat, ha a frakció oda fellebbez. Tehát sosem kerül sor ténylegesen a vitájukra, de a honlapon elolvashatóak. Egy ellenzéki pártnak ez kétségtelenül jó eszköz arra, hogy elképzeléseit ismertesse egy-egy kérdésről, bár sok – és végeredményben eredménytelenségre ítelt – munkát követel. Nos, a Jobbik képviselői 2010 májusától 2012. szeptember végéig 173 törvény- és határozati javaslatot nyújtottak be, amelyeket a bizottságok nem vettek tárgysorozatba (azaz nem soroltak a megtárgyalandók közé), és ezek jól jellemzik a párt nézeteit. Ismertetésük persze meghaladná e cikk kereteit. Összehasonlításképpen: a Jobbiknál nagyobb MSZP-frakciótól 90 ilyen javaslat érkezett, az LMP-től pedig 78, bár ez a Jobbik harmadát kitevő létszámhoz viszonyítva messze a legnagyobb teljesítmény. A Jobbikhoz visszatérve: ha azt mondom, hogy sokat dolgoznak, abban benne van, hogy vannak köztük egy-egy témában jártas szakpolitikusok, akik értelmesen és hozzáértő módon szólnak az adott kérdésről. Velük lehet normális emberi szót váltani. Mondjuk, a környezetmérnökként végzett, egy időben a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőségen is dolgozott *Kepli Lajos* (egy dunaújvárosi kőműves és egy betanított munkás fia) szakmailag bizonyára alkalmas volt a kolontári vörösiszap-katasztrófát vizsgáló bizottság vezetésére. Van olyan képviselő, aki nem is nagyon beszél másról, mint a szűkebb témájáról, tehát személy szerint nem lehet a szemére vetni gyűlölködő, rasszista, szélsőséges megnyilvánulásokat. Csakhogy mindeközben ott ül azok között, akiknek igen. És valami oka bizonyára van annak, hogy a maga – akár értelmes – szakmai álláspontját a környezetvédelemről, a felsőoktatásról vagy az energiapolitikáról éppen ott képviseli, és nem más pártban. Nincs ártatlan szélsőjobbaldali.

Megemlítek egy-két egyéb momentumot a jobbikos életrajzokból. Például 1990 óta először fordul elő, hogy egy képviselőről nem lehet tudni, hogy hívják. *Z. Kárpát Dániel* 33 éves közgazdász ugyanis a saját honlapját e néven működteti, sem ottani önéletrajzában nem említi, hogy más neve is lenne, sem az almanachban. A Jobbik honlapján viszont *Zsiga Dániel*ként írja alá magát, hozzátéve, hogy „Z. Kárpát Dániel” az írói neve. Csakhogy a parlamentben is így emlegetik, pedig ott nem szoktak írói nevet használni. Az országgyűlés honlapján a névsorban *Z. Kárpát*, az onnan megnyitható életrajzon viszont egy harmadik verzió szerepel: *Zsiga-Kárpát Dániel*. Édesapja nevét nem közli. Igazán kíváncsi lennék, hogy mi áll a személyi igazolványában.

Ha már nevek: tisztázódik *Vona Gábor* pártelnök kétféle vezetékneve. Édesapja *Vonának* született, de amikor a nagymama megözvegyülve újra férjhez ment, *Zázrivecz* nevű második férje a nevére vette a gyereket. Ezért a politikus születési neve *Zázrivecz Gábor*, de amikor nagykorú lett, visszavette édesapja eredeti nevét. Egyébként is izléstelen ezzel kötözködni, ez a szélsőjobbon belüli *Vona*-ellenesek szokása. Nem ez az, amit *Vona Gábornál* kifogásolni lehet.

A földrajztanár *Endrészik Zsolt* életrajzában, aki nem kerülhetett be a honvédelmi bizottságba, mert a parlament történetében először nemzetbiztonságilag kockázatosnak minősítette a

titkosszolgálat, és akit a borsodi belviszályok következtében kiraktak a frakcióból, ez olvasható: „A nemzeti-radikális pártban politizálók körében külön érdekes, hogy lovári cigány nyelvből tett középfokú nyelvvizsgát.” Az nem derül ki, hogy miért. Én nem tartom elképzelhetetlennek, hogy nem a cigányság kultúráját akarta mélyebben megismerni, ami egy „nemzeti-radikálistól” valóban meglepő lenne, hanem ezt a vizsgát tudta a leghamarabb letenni. Ugyanis egyetemi körökben elterjedt, hogy akinek egy nyelvvizsga hiányzik a diplomájához, az a lovárral boldogul legkönnyebben.

És egy „kis színes”: Szávay István a maga alapította Magyar–Naurui Baráti Társaság elnöke. A 21 négyzetkilométeres sziget, Nauru 10 ezer lakosával a Vatikánt és területben Monacót leszámítva a világ legkisebb független állama a föld tőlünk legtávolabbi csücskében, Óceániában. A barátkozás szép dolog, de remélem, nem az én adómból utazik oda.

* * *

Új jelenség a parlamentben a Lehet Más a Politika! is. Tizenhat fős frakcióval indultak, valamennyien listáról kerültek be. Ivády Gábor később kilépett, Kaufer Virág és Kukorelly Endre pedig lemondott mandátumáról, de az utóbbiak helyére belépett más a listáról. Ez az egyetlen képviselőcsoport, amelyben mindenki felsőfokú végzettségű, és az 1990 és 1998 közti két Fidesz-frakciót leszámítva minden idők legfiatalabbja: a tagok háromnegyede nem több 40 évesnél. Az országos aránynál többen fővárosiak – Budapesten kapták a legtöbb szavazatot –, de azért vannak köztük vidéken élők. Meglepő, hogy az LMP-ben is van egy korábbi képviselő: az 54 éves Mile Lajos miskolci irodalomtörténész 1990 és 1994 között a vezető kormánypárt, az MDF egyéni kerületben győztes képviselője volt, a liberálisnak nevezett szárnyhoz tartozott. Ennek megfelelően később az MDF-ből kivált MDNP-ben próbálkozott. Aztán hosszú ideig nem politizált, és 2010-ben tért vissza a parlamentbe az LMP országos listájáról.

Az LMP-t köztudottan nehéz besorolni: kiemelt témája a környezetvédelem, de nem hagyományos zöld párt. Az emberi jogokat illetően és számos más társadalmi kérdésben elkötelezetten liberális, míg antiglobalista, kevésbé versenybarát gazdasági nézetei időnként a szélsőbal – és a vele néha érintkező szélsőjobb – irányába mozdulnak el. Tudom, ez leegyszerűsítés, ők maguk bizonyára vitatnák, de tény, hogy a képviselői életrajzok is olyan sokfélék, mint a párt nézetei. Mint már említettem, ezeket a nézeteket rendkívül sok, a plénum elé sosem kerülő önálló indítványban fejtik ki, minden frakciótagra átlagosan öt ilyen jutott két és fél év alatt. Pedig egy ilyen kis képviselőcsoportnak roppant nehéz a dolga. Hiszen minden témának csak egyetlen felelőse lehet, nem egy egész munkacsoport. Ott kell lenni a bizottsági és a plenáris vitán, közben írni a módosító indítványokat és az önálló előterjesztéseket. És nem tehetik meg, hogy ha hajnalig tartott az ülés, akkor majd más menjen be reggel 8-ra, aki kialhatta magát, mert nincs más. Ezt tudva valóban elismerésre méltó a teljesítmény, bár hatékonysága a kétharmados gőzhenger mellett nem lehet nagy.

Talán a liberális felfogással függ össze, hogy az életrajzokban kevesen szólnak családjuk vallási hovatartozásáról: Ertsey Katalin katolikus, Kukorelly Endre keresztény gyökereket említ. Jávor Benedek a pannonhalmi bencéseknel érettségizett. Szilágyi Péter a gimnáziumot a sárospataki református kollégiumban végezte, a jogot viszont a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen – ebből nem derül ki, hogy ő maga kötődik-e valamelyik felekezethez. Schiffer Andrásnál az szerepel, hogy apai dédapja katolikus volt, az ő fiát, a nagyapát viszont sújtották a zsidótörvények.

A volt frakcióvezető családja egyébként közismert: anyai dédapja Szakasits Árpád egykori szociáldemokrata pártelnök és a köztársaság, majd a népköztársaság államfője, aki az elnöki palotából Rákosi börtönébe került, majd 1956 után a sorsba beletörődve, a politika második vonalában élte le élete hátralévő részét. Az apai nagyapa, Schiffer Pál, aki Szakasits lányát vette feleségül, szintén ismert szociáldemokrata volt, és Dachau után néhány évvel szintén megjárta az itthoni börtönt, sok szenvedés után jutott el a Kádár-korszakban betöltött kisebb tisztségekhez. Mindketten képviselők voltak valaha. Hagyományukat Schiffer András nagybátyja, János folytatta, aki az MSZP törvényhozója volt három ciklusban, emellett 1994 és 2006 között a főváros kulturális ügyekért felelős főpolgármester-helyettese. Kevésbé tudott, hogy a politikus édesapja, a bölcsész végzettségű KISZ-apparátcsikból politológussá, majd bankszakemberré lett, végül a pénzügyi felügyelet helyettes vezetőjeként nyugdíjazott Schiffer Péter is embertelen szenvedéseken ment keresztül gyerekkorában, amikor szülei börtönben ültek, őt pedig nevelőotthonban részesítették a nép ifjú ellenségének kijáró bánásmódban. 2011-ben megjelent, észrevétlenül maradt visszaemlékezései (*Elhallgatott beszélgetések*, Vince Kiadó) nem kevésbé megrendítőek, mint édesanyja, Schifferné Szakasits Klára 1983 és 1988 között megjelent négy kötete. Mindez azért érdemel említést, mert *Lázár János* néhány hónapja felmenőinek kommunistaságára hivatkozva hessegette el Schiffer Andrásnak a kormány politikáját illető bírálatát. Nem csak az volt megdöbbentő, hogy valaki egy 40 éves embert a dédapja és a nagyapja tevékenysége alapján akar megítélni, miközben az illető közismerten más irányba ment el: 1990 után, alig 20 évesen vezette ugyan az Ifjú Szocialisták nevű szervezetet, de hamar szakított az MSZP-vel, és sokkal több időt töltött jogvédő és alternatív szervezetekben, egyebek közt a Társaság a Szabadságjogokért ügyvivőjeként. Ettől függetlenül riasztó volt Lázár János fekete-fehér látásmódja és tájékozatlansága a részletekről. Aki komcsi, az komcsi – pedig ennél azért egy kicsit bonyolultabb volt a dolog. Ezen semmit nem változtat, hogy Schiffer András jogosan felháborodott replikáját olvasva elgondolkoztam valamin. Nagyapja 1956 után „többé nem politizált”, de „visszavették a pártba”, és diplomata lett. Schiffer Pál nyilván az 1948-as pártegyesülést támogató szocdemeknek ahhoz a nemzedékéhez tartozott az MSZMP-ben, amely a teljes szembefordulást a kiállt igazságtalanságok és bántalmazások ellenére nem tudta elképzelni. Félreállították, politikailag mellőzték, ami korábbi pályafutása után fájdalmas és megalázó lehetett számára, de azért oslói nagykövetnek lenni irigylésre méltó dolog volt: Nyugaton élt, magas fizetést kapott valutában, családtagjai is utazhattak. A rendszer számos igazi, aktív ellenfele nagyon megelégedett volna az ilyen félreállítással, de ők a börtönből kiszabadulva sem álmodhattak erről. Ezt nem árt szintén figyelembe venni, amikor a „komcsizókat” halljuk, bár Lázár János otrombaságát ez egy pillanatig sem menti.

Mivel az LMP frakciója kicsi, érdemes egyenként végigszaladni a többiekben, illusztrálendő a sokféleséget. *Dorosz Dávid* jogász és nemzetközi szakos mesterdiplomás, online rádiós, egy mérnök-közgazdász és egy magyar–latin tanárnő fia. Az idősebbek közé tartozó, 1966-os születésű *Ertsey Katalin* építészek gyermeke, bölcsész. Édesapja 1956-ban részt vett a forradalomban. Ő maga 1988–1990-ben az induló Fideszben politizált, utána viszont kizárólag sokféle civil szervezetben dolgozott itthon és külföldön, volt a Telenor mobiltársaság CSR-tanácsadója (corporate social responsibility, azaz vállalati társadalmi felelősségvállalás), majd saját tanácsadó céget alapított. A frakcióból már 2010 őszén kilépett *Ivány Gábor* egy katonatiszt számos diplomát szerzett fia, 2002 óta a Heves megyei Ivád polgármestere, ahonnan családja származik. Előbb függetlenként, aztán az MDF, harmadszor az LMP jelöltjeként választották meg, feltehetőleg inkább személyes népszerűsége és nem az őt jelölő szervezet miatt. *Jávor Benedek* frakcióvezető biológus-ökológus, ma is tanít a Pázmány Péter Katolikus Egyetem környezetjogi tanszékén. A Védegylet egyik alapítója, 2000-ben a Sólyom László köztársasági elnökké választását támogató kampány egyik fő szervezője. 2010-ben fővárosi főpolgármester-jelöltként 10 százalékot kapott. *Karácsony Gergely* első generációs

értelmiségi szülők Nyírségben élt gyermeke, szociológus. A Mediánál dolgozott, 2007-től kutatási igazgatóként, és e minőségében sokat szerepelt a sajtóban. 2002 és 2008 között az MSZP–SZDSZ-kormányok Miniszterelnöki Hivatalában külső szakértő volt. A 2012 elején lemondott szigetszentmiklósi *Kaufer Virág* filozófia szakon végzett, különböző állatvédő szervezeteknél dolgozott itthon és Angliában, beutazta a fél világot. A frakció korelnöke, a mandátumáról 2012 szeptemberében lemondott 61 éves *Kukorelly Endre* író családját meghurcolták, kitelepítették, mert édesapja a Horthy-korszakban katonatiszt volt. Ő maga József Attila-díjas, számos verses- és prózakötet szerzője, egy sor folyóiratot szerkesztett. Sokáig habozott, hogy vállalja-e a politikusságot, amit talán a választások idején megjelent verseskötetének a címe is mutat: *Mennyit hibázok, te úristen*. A csengersimai *Osztolykán Ágnes* szegény cigánycsaládból került egyetemre, bölcsész diplomájával jórészt roma szervezeteknél dolgozott az integráció és az esélyegyenlőség érdekében. A *Hoffmann Rózsa* fémjelezte oktatáspolitikai egyik legkövetkezetesebb, mindig konkrétan érvelő bírálója. Megjegyzem, rajta kívül csak a Fidesznek van három roma képviselője: *Berényi László*, *Farkas Flórián* országos önkormányzati elnök és *Varga József*, akik az előző ciklusban is ott voltak. Az MSZP cigány politikusát, *Teleki Lászlót* az országos lista reménytelen 56. helyére tették, megyéjében pedig fel sem került a listára, így nem lett újra képviselő.

Vissza az LMP-hez: a német nemzetiségi gimnáziumban érettségizett *Scheiring Gábor* a közgazdaság és a szociológia témakörében szerzett egy sor diplomát, különböző ökológiai szervezetekben és a Védegyletben dolgozott. *Szabó Rebeka* egy kereskedő és egy újságíró nő lánya, de felmenői közt több művész akadt, anyai nagyapja pedig az a László-Bencsik Sándor volt, akinek 1973-ban megjelent, a munkások életét valóságosan bemutató *Történelem alulnézetben* című szociográfiája hatalmas visszhangot keltett. (A műfajban szokatlan módon még színdarab is lett belőle a Thália Színházban.) A képviselő férje francia „radikális zöld”. Ő maga biológus és ökológus, elsősorban mezőgazdasággal foglalkozott. Bár az ellenfelek az LMP-t megpróbálják pesti flaszterpolitikuskok gyülekezetének beállítani, az a gyanúm, hogy Szabó Rebeka sokkal többet tud szakmailag az agrárgazdálkodásról, mint a jogot végzett, húszévi karcagi polgármesterség után a Vidékfejlesztési Minisztérium élére került *Fazekas Sándor*, még akkor is, ha a miniszternek van egy 12 hektáros kisbirtoka, édesapja pedig mezőgazdász szakember. *Szabó Tímea* bölcsész és újságíró, egy darabig Bostonban élt, és különböző emberi jogi programokban dolgozott. A *Kaufer Virág* helyére került *Szél Bernadett* közgazdász és szociológus, dolgozott a Menedék Egyesületben, valamint a Philip Morrisnál szervezte a fiatalok dohányzásprevenációs programját. Ezt kissé meglepve olvastam, mert érdekes lehet, amikor a cigarettagyár próbálja lebeszélni a potenciális vevők egyik szegmensét saját termékeinek megvásárlásáról. Emellett kétgyermekes anyaként a képviselő kampányt indított, hogy az ügyeiket intézni kénytelen kismamáknak a közintézményekben adjanak helyet csecsemőik szoptatására. *Szilágyi László* egy parasztösöktől származó műszerész–titkárnő házaspár fia, biológia-kémia tanár, folyóirat-szerkesztő, környezetvédelmi aktivista, hosszú ideig volt a HuMuSz Hulladék Munkaszövetség elnöke. *Szilágyi Péter* édesapja gyógypedagógus, édesanyja ápolónő, ő maga jogász. Érdekes, hogy képviselővé választásáig az Országgyűlési Könyvtár képviselői kutatószolgálatánál dolgozott. Ritka dolog, hogy valaki a parlament hivatali alkalmazottjából váljon képviselővé, kivéve az egyes képviselők és a frakciók mellett dolgozó szakértőket és titkárokat, akiket gyakran eleve a későbbi politikai pályára szánt fiatalok közül válogatnak. A kecskeméti *Vágó Gábor* édesapja borász, édesanyja könyvelőből lett logisztikai igazgató, ő politológus és közgazdász. Kissé ijesztően hangzik, hogy „*nézeteire hatással volt José Bové antiglobalista, környezetvédő aktivista, EP-képviselő*”, de eddig nem adta jelét annak, hogy a francia parasztvezéréhez hasonló erőszakos, romboló akciókat támogatna.

* * *

Azért persze a többségről is illik írnom: a 2010-es választások nagy győztese köztudottan a Fidesz–KDNP pártszövetség volt. Korábbi 162 (139+23) képviselőjük helyett 263 van, ami ötten több a kétharmadnál. A növekedés 62 százalék. 227-en alkotják a Fidesz frakcióját, 36-an pedig a KDNP-t választották. Az új képviselők száma a Fideszben 96 (42 százalék), a KDNP-ben 17 (47 százalék), ami azt mutatja, hogy az újak főleg a létszámgyarapodás révén jutottak be, az előző ciklus képviselői közül kevesen maradtak ki. Még az a három jelölt is bekerült, akit egyéniben legyőztek. *Spaller Endre* (KDNP), aki Angyalföldön nem bírta *Tóth József* polgármesterrel (MSZP), eleve mandátumot kapott a fővárosi listáról. *Szanyi Tibor* (MSZP) szintén XIII. kerületi vesztes ellenfele, *Szalay Péter* (Fidesz) 2011 elején a lemondott *Tarlós István* főpolgármester helyét vette át, az edelényi *Daher Pierre* (Fidesz) pedig, akit a független *Molnár Oszkár* győzött le Jobbik-hátszéllel, az EP-be távozott *Pelczné Gáll Ildikó*é. Ezenkívül még hat új kormánypárti képviselő tett esküt az alakuló ülés után. A pótlásokra azért volt szükség, mert *Bánki Erik* az EP képviselője lett *Áder János* köztársasági elnök helyett, *Schmitt Pált* még 2010-ben államfővé, *Balsai Istvánt* alkotmánybíróvá, *Domokos Lászlót* ÁSZ-elnyökké választották. *Mikola István* OECD-nagyköveti kinevezése miatt mondott le a képviselőségről. *Arnóth Sándor* autóbalesetben elhunyt. Ezek közül Arnóth, Balsai és Domokos helyére kellett időközi választást kiírni Püspökladányban, a II. kerületben és Szarvason, mert ők egyéni mandátumot szereztek 2010 tavaszán, de a Fidesz jelöltjei könnyedén nyertek mindhárom helyen.

Szokás szerint megnéztem, hogy a jobboldali politikusok közül hányan indultak a rendszerváltozás előtti állampártból. Nem sokan. *Matolcsy György* nemzetgazdasági miniszter és *Farkas Sándor*, a mezőgazdasági bizottság korábbi elnöke az előző almanachokban is jelezte, hogy tagja volt az MSZMP-nek. Ugyanez a helyzet a parlamentbe egy ciklus kihagyása után visszatért *Karakó Lászlóval*, aki polgármesteri tisztségét 2010-ben, az országos trenddel ellentétesen 22 év után elvesztette a szabolcsi Gávavencsellőben, amelyet még tanácselnökként 1988-ban kezdett vezetni. 1984-ben az Új Erő Tsz személyzeti vezetőjeként lépett be a pártba, most viszont a református egyházmegye világi tanácsnoka és presbiter. *Hoffmann Rózsa* (KDNP), az oktatásért felelős államtitkár az előző életrajzból kihagyta, de nyilván a sajtópolémia hatására most belevette, hogy „*az iskolaigazgatói állás elnyerése elképzelhetetlen volt a pártba való belépés nélkül, tisztséget nem viselt, 1988-ban kilépett*”. Eszerint mindössze két évig volt egyszerű tag, hiszen 1986-ban nevezték ki az angyalföldi Kilián György, később Németh László Gimnázium élére. Más kérdés, hogy nekem erős kételyeim vannak: ami igaz volt évtizedekig, az 1986-ban már nemigen. Nem hiszem, hogy akkor ne lehetett volna iskolaigazgatói kinevezést kapni pártonkívüliként, bár kétségtelen, hogy a XIII. kerületi pártvezetők – a rendszerváltozás környéki legutóbbiakat kivéve – meglehetősen balosak voltak. Az említettekén kívül még *Fónagy János* államtitkár az, aki első ciklusának (1998–2002) almanachjában szólt egykori párttagságáról – az Ózdi Kohászati Üzemek gazdasági igazgatója volt a 80-as években –, de az azóta megjelent háromban már mellőzte ezt az adatot. Részben ide tartozik az a meglepő információ, hogy *Karvalics Ottó* barcsi polgármester, KDNP-képviselő (2010-ben az előző parlament utolsó heteiben listáról már jelen volt egy elhunyt honatya utódjaként, aztán nem sokkal később Nagyatádon egyéniben győzött) 1990-ben még a meglehetősen páriaként kezelt MSZP jelöltjeként került be a város képviselő-testületébe, pedig nem volt ezt magyarázó „előélete”. De 1998-ban már a Fidesz indította

ugyanott. Másfajta pártmúlt: a jogász *Kocsis Máté* józsefvárosi (VIII. kerületi) polgármester, az országgyűlés honvédelmi és rendészeti bizottságának 31 éves elnöke mostani életrajza szerint 2006-ban kezdte politikai pályafutását, amikor a Fidesz delegálta a Fővárosi Választási Bizottságba. Ugyanakkor 2009-ben egy tájékoztató sajtóhírek nyomán elismerte, hogy 1999-től tagja volt a MIÉP ifjúsági tagozatának, bár magának a szélsőjobboldali pártnak állítása szerint nem. Igaz, megjelent olyan dokumentum, amely ezt is cáfolta.

Nagyon változó, hogy ki mennyi bepillantást enged családjá történetébe. Van, aki a dédszülőkig visszamegy, és van, aki a szüleinek a nevét sem közli. A családi állapot sem mindig derül ki egyértelműen, de azért kigyűjtöttem: a kormánypárti képviselők több mint nyolcada, 34 ember él – legalábbis vallási szempontból – unortodox kapcsolatban: 26-an elváltak (igaz, nem mind katolikusok, akiknél a szentséginek nevezett házasság felbonthatatlan, legfeljebb érvényteleníthető, ahogy ez *Rogán Antal* esetében megtörtént), és nyolcan élnek élettársukkal házasság nélkül. Ez nem nagyobb arány, mint a lakosság egészében, sőt az élettársaknál jóval kisebb, csak hogy a teljes lakosság jelentős része nem vagy csak felszínesen vallásos. A fideszes és KDNP-s életrajzokban viszont feltűnő a vallásos kötődés hangsúlyozása, sokan végeztek egyházi közép- és felsőfokú iskolában és ilyenbe járatják gyerekeiket, tisztségeket töltenek be különböző vallási szervezetekben és intézményekben. Ennek fényében már meglepőbbek a fenti számok. A papok száma mindössze öt, és valamennyien reformátusok: *Balog Zoltán* miniszter, *Szászfalvi László* volt államtitkár és *Hörccsik Richárd* régi képviselő. Új viszont a 76 éves *Varga László* volt dunamelléki püspökhelyettes és *Demeter Zoltán*, 1998 óta a borsodi Bánhorváti polgármestere. Nála érdekes ökumenikus színfolt: a kálvinista pap Szent Péter-díjat kapott a sajszentpéteri görög katolikus egyházközségtől.

Még az egyházaknál maradva: feltűnt, hogy *Kővári János* pécsi Fidesz-képviselő 2001-ben a Wesley János Főiskolán szerezte szociális munkás diplomáját, egyetlen felsőfokú végzettségét. Mégis megszavazta mindkét törvényt (2011 nyarán, majd az alkotmánybírósági megsemmisítés után 2011 végén), amelyek megfosztották egyházi elismerésétől a főiskolát fenntartó Magyarországi Evangéliumi Testvérközösséget. Fel is szólalt, és így érvelt (az idézetet a szó szerinti jegyzőkönyvből, a vita különböző szakaszaiban elhangzott szavaiból állítottam össze): „...itt nem arról van szó, hogy mi valóban elmondhatnánk vagy megítélhetnénk, hogy mi egyház vagy mi nem egyház, de azt igenis megítélheti a magyar parlament, hogy ...a most január 1-jén életbe lépő új alaptörvény szellemiségének, értékrendjének, értékválasztásának mely egyház tevékenysége felel meg. ...szeretnénk abban segíteni, hogy ha az oktatásban, az egészségügyben, a szociális ellátásban vagy bárhol közösségi tevékenységet vállalnak, ők ezt tehessék. ...szociális tevékenységet akkor is folytathat, ha mondjuk, civil szervezetként működik tovább, ...az állam biztosítja számára ugyanazt a normatívát, mint egyébként egy másik intézmény vagy szervezet számára. ...mind a bizniszegyházakat, mind a nemzetbiztonsági kockázatot rejtő egyházakat zárjuk ki, teljesen rendben van és ...a lelki, testi egészségre káros tévtanokat vivő egyházakat is ki kellene zárni.”

Iványi Gábor, a pártállam idején üldözött felekezeti és a Wesley Főiskola vezetője tudna mesélni arról, hogy mit kapnak az államtól, és hogyan tudják folytatni munkájukat „nem egyház”-ként. Iskoláik és szociális intézményeik több ezer növendéke, gondozottja és néhány száz dolgozója él e sorok írásakor egzisztenciális veszélyben, az intézmények bezárásának rémével küszködve. Hozzáteszem: amikor 2012 februárjában egy országgyűlési határozat név szerint is elutasította többek között az Evangéliumi Testvérközösség egyházkénti elismerését, *Kővári János* jelen volt ugyan (szavazógépében ott volt a kártyája), de nem szavazott. Nem tudhatjuk, hogy a lelkiismerete támadt fel egy pillanatra, vagy csak elmerengett, és lemaradt a gombnyomásról.

Nagycsaládosok sokan vannak, de az új képviselők egyikének története különleges. A 48 éves *Lakatosné Sira Magdolna* 18 évesen ment férjhez, és tíz év alatt szült öt gyermeket. A legkisebb még csak négyéves volt, a legnagyobb pedig 14, amikor az addigi „főállású anya” 1996-ban egy időközi választáson polgármester lett a vízimalmáról híres, 700 lelkes szatmári Túrístvándiban. A tisztséget azóta is betölti. Közben évekig járt a megyei területfejlesztési tanács üléseire a tőlük 120 kilométerre fekvő megyeszékhelyre, Nyíregyházára. És ezalatt „mellesleg” szerzett egy mérlegképes könyvelői és egy igazgatásszervezői oklevelet, egy EU-pályázati szakértői bizonyítványt, egy felsőfokú ingatlan-vagyonértékelői és -közvetítői képesítést, végül 2006-ban a Sorbonne kihelyezett képzésének keretében településmenedzsmen- és városgazdálkodási szakértői oklevelet. Mindezt öt gyerek és egy falu vezetése mellett, az ország egyik legtávolibb csücskében. 2010 óta pedig már az Országgyűlésbe is jár. Nyilván nagy érdemei vannak ebben a gépkocsivezetőként dolgozó férjnek, Lakatos Józsefnek is, de azért impozáns teljesítmény.

Még egy érdekesség: a magyarországi nemzetiségek köréből – németek, szlovákok, románok, horvátok – számos képviselő került és kerül ki, de most először van külföldi származású törvényhozónk. Az edelényi kórházigazgató, az 52 éves dél-libanoni keresztény arab *Daher Pierre* 2000 óta magyar állampolgár. Édesapját megölték a polgárháborúban, ő maga Brüsszelben kezdte az orvosegyetemet, de átjött Budapestre, mert itt sokkal olcsóbb volt. Két fivére szintén itt végzett, és ők is Magyarországon maradtak. Felesége ugyancsak libanoni, de három gyermekük már nálunk született. Mint említettem, *Molnár Oszkár* legyőzte őt az egyéni kerületben, de a választások után két hónappal Pierre doktor átvehette az Európai Parlamentbe távozott *Pelczné Gáll Ildikó* listás országgyűlési mandátumát. Egyébként csak nálunk újdonság egy arab-magyar politikus. A német Zöld Párt egyik társelnöke török (bár igaz, már Németországban született), a Francia Szocialista Párt főtitkára a franciákénál sötétebb bőrű, félig karibi származású politikus lesz, a lengyel szejmnek pedig van két fekete-afrikai képviselője. Gondolom, majd megszokjuk ezt mi is.

Az ilyen könyvismertetéseknel szokásos hibakeresést az országgyűlési almanachoknál azért szoktam mellőzni, mert az életrajzok szövegét immár harmadik alkalommal én lektoráltam. Tehát ha hiba van, azt én hagytam benne. Most mégis – vagy talán éppen ezért, becsületből – lehet, hogy egy ilyen vagyok kénytelen leleplezni. *Földi László* (KDNP) ceglédi polgármester, az új képviselők egyike szerint fia, *László* a Színművészeti Egyetemen végzett, és jelenleg a Nemzeti Színház színésze. Csak most, újraolvasva tűnt fel, hogy a színpadról ismert Földi László túl idős egy 60 éves apához. Mindössze négy évvel fiatalabb a politikusnál, továbbá nem játszik a Nemzetiben, és különben is a Vajdaságból települt át. A Nemzeti társulatának névsorában viszont megtalálható egy Földi *Ádám* nevű, Cegléden született, 33 éves jóképű fiatalember, aki Tápiószelén járt iskolába, ott, ahol korábban a képviselő is dolgozott. Októbertől épp Csongort játssza. Vajon a képviselő figyelmetlenül hagyta jóvá az életrajza szövegét? Hiszen bizonyára tudja, hogy hívják a gyerekét. Persze az is lehet, hogy nincs itt semmilyen hiba, az Ádám csupán „művész-keresztnév”, hogy ne legyen azonos az idősebb kollégáéval. Ez esetben viszont érdemes lett volna ezt jelezni.

* * *

A szocialistáknak az előző ciklus végén 188 képviselőjük volt, a 2010-es választás után kevesebb, mint harmadannyi: 59. Ezek közül előbb *Szili Katalin* volt házelnök lépett ki, majd a Demokratikus Koalícióval távoztak tízen, így a létszám 48. *Horváth Csaba* lemondott, de

helyére bekerült a listáról *Tóth Csaba*. A frakcióban nehéz lenne megújulásról beszélni, hiszen még az említett Tóth Csabával együtt is mindössze hatan újak. Ezen kívül az 1990 és 2004 között képviselő *Kovács László* volt pártelnök hat év kihagyás után tért vissza, hiszen közben az Európai Bizottság tagja volt Brüsszelben. A teljes kezdő frakcióból, tehát a DK-val együtt számolva 27-en „kormányviseltek”, tehát volt miniszterelnök, miniszterek, államtitkárok, ha nem is mind a legutóbbi ciklusban. Ez 46 százalék. Továbbá 21-en dolgoztak a rendszerváltás előtt az MSZMP vagy a KISZ apparátusában. Mivel az 50 évnél fiatalabb 24 képviselő (közülük 14 még 40 éves sincs) az 1989 előtti ügyekben „ártatlan”, ez a 21 egykori hivatásos pártmunkás az 50 évnél idősebb 35 főnek 60 százaléka. Nyilvánvaló, hogy ekkora vereségre senki nem számított. A befolyásos régi politikusok felkerültek a listák elejére, másoknak hátrébb jutott hely. Csak aztán végül örülhettek a régiek, ha legalább nekik sikerült bejutniuk a 28 megyei és 29 országos listás mandátum valamelyikére, hiszen egyéniben a XIII. kerület két körzetét kivéve mindenki kudarcot vallott, ha egyáltalán elindult. Még a nevesebbek között is volt, aki kimaradt.

Így aztán az MSZP-frakcióról nem tudok sokat írni. A régiek életrajzaiban nincs újdonság. Az új képviselők zöme helyi pártelnök: a 33 éves *Harangozó Tamás* jogász Tolnában, a 48 éves *Horváth András* műszaki oktató és politológus Fejérben, a 36 éves *Nemény András* jogász Vasban, az enyhén szólva vitatott korábbi tevékenységű 52 éves *Tóth Csaba* pedig mérnök Zuglóban. Csak a 37 éves *Harangozó Gábor* agrármérnök, volt EP-képviselő nem választott pártvezető. A két Harangozó egyébként az egyetlen testvérpár a parlamentben. Az MSZP rajtuk kívül egy apa-fiú párost is fel tud mutatni: *Varga Zoltán* volt önkormányzati minisztert és *Varga Lászlót*, a Societas nevű ifjúsági szervezet előző elnökét. (Akad még egy házaspár is a Házban, de az a Jobbikban: *Duró Dóra* és *Novák Előd*.) Külön eset a 39 éves *Baracska József* mérnök. Megválasztásakor még ő is MSZP-elnök volt Zala megyében, de aztán 2011 őszén a Demokratikus Koalícióhoz csatlakozott, tehát most független képviselő. Továbbá érdemes róla megemlíteni, hogy 2010-ben – az általános trenddel szemben – még szocialistaként úgy lett polgármester Zalaszentgróton, hogy öt legyőzött ellenfelének egyike a közelben lakó *Boros Imre*, az első Orbán-kormány kiscgazdapártot és MDF-et is megjárt minisztere, a város 1998 és 2006 közti országgyűlési képviselője volt. Kettejük közül nem az 1973-as születésű baloldali politikus az, aki tisztséget viselt az egykori MSZMP-ben.

* * *

Azzal kezdtem, hogy ilyen országgyűlési almanach több nem lesz. A következő sokkal vékonyabb lesz, kevesebb névvel, kevesebb elemeznivalóval. A kedves olvasó bizonyára szeretné tudni, kik lesznek benne. Én sem tudom. De ígérem, 2016 táján róluk is írok.

Tetszik

3 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Domány András: Ötleteik még vannak – Népszavazási kezdeményezésdömping Magyarországon** „Népszavazási kérdés, sorsdöntő – Akarja-e ön hogy a Magyar Köztársaság...
2. **Domány András: Egy sosem volt politikai gyilkosság anatómiája – Miért zuhant le Lech Kaczyoski lengyel elnök repülőgépe?** „Putyin gyilkos, Tusk áruló!” – kiabálták 2011

áprilisában, a szmolenszki...

3. **“Ez a lövészárk-politika középtávon katasztrófa felé viszi az országot”** **Dávid Ibolya a Fapados Szalonban Moderátor Pikó András , hozzászólók Kende Péter, Hont András, Domány András, Bauer Tamás, Váradi Júlia** “Ez a lövészárk-politika középtávon katasztrófa felé viszi az országot”...
4. **Domány András: A vidám pimasz (Nagy Józsefről)** A műfaj továbbra is a Mozgó Világ erőssége, és bár...
5. **Domány András: A szembesítő (Rádai Eszterről)** Évek óta azzal kezdem az értékelést, hogy Rádai Eszter természetesen...

Cimkék: Domány András